

ERDÉSZETI ÉS GAZDÁSZATI LAPOK

az Országos Erdészeti-Egyesület

K Ö Z L Ö N Y E.

Hatodik évfolyam.

XI. füzet.

November 1867.

Az Országos Erdészeti Egyesület alapszabályai.

Az egyesület célja.

1. §. Az Országos Erdészeti Egyesület célja :

a 2. §-ban meghatározott eszközök által az erdőgazdaság minden ága és az erdészeti magyar irodalom előmozdítására közrehatni.

2. §. Az egyesületi célok elérésére a következő eszközök szolgálандnak :

a) a tagoknak időszakonkénti gyűlései, az ország különféle vidékein, erdőgazdasági ügyek fölötti tanácskozás végett ;

b) lehető gyarapítása azon állapot ismeretének, melyben az erdőgazdaság összes ágai Magyarországon jelenleg léteznek s megismertetése azon akadályoknak, melyek azok kifejlésének útjában állanak ;

c) az erdészeti magyar irodalom pártolása alkalmas erdészeti munkák kiadásának előmozdítása által ;

d) jeles, de szegény sorsu ifjaknak az erdőszetben való kiképztetése,

e) alkalmas szakembereknek, az erdőgazdaság emelése érdekében, bel- és külföldön való utaztatása ;

f) erdészeti magyar tanodáknak föllállítására és a létezők gyarapítására való közreműködés ;

g) az erdőgazdaságot illető mindennemű tárgyak gyűjteményeinek és szakbeli könyvtárnak alapítása és szaporítása ;

h) a kormány által az erdészeti egyesület elé terjesztett erdészeti kérdésekre adandó véleményezés ;

i) az erdőszet bármely ügyeire vonatkozó figyelmeztetéseknek és javaslatoknak a kormány elé terjesztése ;

k) az ország összes gazdasági egyesületeinek az erdészeti egyesülettel kölcsönös érintkezésre való fölszólítása, a mindkettővel közös érdekek kielégíthetése végett ;

l) az erdőbirtokosok fölszólítására szakképzett egyéneknek erdészeti hivatalokra való ajánlása.

Az egyesület szervezete.

3. §. Az egyesület pártfogó, tiszteletbeli a rendes tagokból áll, mely utóbbiak alapítók vagy évdijasok.

4. §. Az Országos Erdészeti Egyesület tagjául minden feddhetetlen és kellő miveltségű állampolgár választható.

5. §. Rendes tagokat a közgyűlés vagy a választmány vesz fel, mely utóbbi esetben ez az új tagokat a legközelebbi közgyűlésnek bejelenti.

6. §. Tiszteletbeli tagokul a választmány ajánlatára, a közgyűlés oly kitűnő egyéneket választ, kik vagy ezen egyesület vagy pedig általában az erdőgazdaság emelése körül különös érdemet szereztek maguknak.

7. §. Külföldiek rendes vagy tiszteletbeli tagokul csak a hazai kormány megerősítésének fönntartása mellett választhatók.

8. §. Alapító tagokul azon egyének, községek vagy egyesületek tekintendők, kik az egyesület részére legalább 100 forintnyi tőkét készpénzben, vagy 5%-kos hitelpapírokból letesznek, vagy az alapítványi tőkéről kötelezvényt állítanak ki, s attól évenként 5%-nyi kamatot pontosan fizetnek. Ily alapítványi tőkék a választmány által csak az esetben mondhatók fel, ha a kamatok pontosan nem fizetnek.

Készpénzben letett tőkék a hazai hitelintézetek valamelyikénél elhelyezendők.

9. §. Évdijas tagok azok, kik 3 évig 5 forintnyi évi illeték fizetésére az egyesületbe való belépés által magukat kötelezik.

Az egyesületi tagok jogai és kötelezései.

10. §. Az egyesület a maga tagjait a következő jogokkal ruházza fel:

a) minden egyesületi tag résztvehet az egyesület választmányi- és közgyűlésein s azonkívül az igazgató választmányhoz bármely hazai nyelven javaslatokat küldhet be;

b) a közgyűlésben minden tagnak szavazati, a vá-

lasztmányi üléseken pedig csak véleményezési joga van ;

c) tiszteletbeli tagok a rendes tagok jogaival birnak ;

d) minden tag az egyesület részéről a választmányi és közgyűlésnek jegyzőkönyveit, valamint az egylet évkönyvét is ingyen kapja, s azok utján évenként a pénztár állapotáról s a zárszámadásokról is tudomást nyer ; a jegyzőkönyvek és évkönyv megküldése a tagságdíj lefizetése mellett posta-utánvétellel történik,

e) az egyesület könyvtárát s másnemű gyűjteményeit minden tag az ügyrend szerint használhatja.

11. §. A közgyűlés jogában áll azon egyesületi tagokat, kik a 4. §. értelmében kifogás alá vehetők az egyesületből kizárni.

12. §. A felsorolt jogok élvezete kiterjed :

a) az alapító tagoknál élethossziglan,

b) az évdíjas rendes tagoknál a 9-ik §-ban megjelölt lekötöttségi idő tartamára.

Az egyesületbe lépés bíróság előtt is kötelező. A hátrálékban lévő illetékeket az egyesület az általa szabadon választandott bíróság előtt sommás szóbeli per uton behajtja.

Az egyesületi év január 1-jével kezdődik, s így az évközben belépő tagok kötelezettsége ugyanazon év január 1-jétől számittatik.

Egyesületi igazgatás.

13. §. Az Országos Erdészeti Egyesület igazgatási székhelye P e s t. A rendes igazgatás, igazgató választmányra van bízva.

14. §. Az Országos Erdészeti Egyesületet hatóságok, és mások irányában az elnökség képviseli; az vezeti a választmány közreműködésével annak minden ügyeit az alapszabályok s a közgyűlésen hozott határozatok értelmében.

A választmány az egyesület elnökéből, 2 alelnökből, 12 választmányi tagból s a titkárból áll. Ezeket, a titkárt kivéve, a közgyűlés 3 évre választja ; még pedig az elnököket általános, a választmányi tagokat pedig aránylagos szótöbbséggel.

A választmány tagjai, kivéven a titkárt, ezen tiszteletbeli hivatalaikért semmi fizetést sem huznak.

Titkárt és irnokot a választmány választ és azok munkakörét is az szabja meg ; fizetésüket pedig a közgyűlés állapítja meg.

A választmány tagjainak, nemkülönben azon szakférfiaknak úti költségeik, kik megbízatás folytán az egyesület érdekében eljárnak, megtérítetnek.

Köz- és választmányi gyűlések.

15. §. Ugy a köz- mint a választmányi gyűléseken az elnök, ennek távollétében az alelnökök egyike, mind a három elnök jelen nem léteben pedig a köz- vagy a választmányi gyűlés által általános szótöbbséggel választott tag elnököl.

16. §. A köz- valamint a választmányi ülések is határozatokat általános szótöbbséggel hoznak. A szavazatok egyenlő száma esetében az elnök szavazata dönt.

17. §. A választmány határozatokat csak úgy hozhat, ha az elnökön és titkáron kívül legalább 3 választmányi tag van jelen.

18. §. A közgyűlés rendes vagy rendkívüli.

A rendes közgyűlés évenként egyszer, választmányi ülés pedig legalább évnegyedenként tartatik; rendkívüli közgyűlések tartását sürgős esetekben az elnök vagy választmány határozza el.

A rendes, valamint a rendkívüli gyűlések a hazai kormánynak bejelentendők.

Az egyesület minden gyűléseiből politikai kérdések megvitatása ki van zárva.

19. §. A rendes gyűlések tárgyai következők:

- a) jelentés az utolsó közgyűlés óta lefolyt ügyvezetésről,
- b) az évi számadás megvizsgálása,
- c) a jövő évi költségvetés,
- d) az egyesület vagyonát illető intézkedések,
- e) az egyesületi igazgatóság választása vagy kiegészítése,
- f) a jövő rendes közgyűlés helyének és idejének meghatározása,
- g) indítványok a jövő közgyűlés tanácskozási tárgyaira nézve,
- h) javaslatok az egyesület céljai előmozdítására általában,
- i) az előbbeni közgyűlés által kitűzött vagy egyes tagok által az igazgató választmánynak 3 hónappal a folyó gyűlés előtt bejelentett tárgyak megvitatása,
- k) az egyesületi alapszabályok netaláni megváltoztatása, melynek esetében azok a hazai kormány új megerősítése alá terjesztendők.

20. §. A rendes közgyűlések tárgysorozatát a választmány legalább 2 hónappal a gyűlés előtt hirdapok és az illető választmányi ülés jegyzőkönyve utján teszi közzé.

21. §. Az egyesület csak saját ingatlan vagyonára vehet föl kölcsönt a közgyűlés határozata folytán.

22. §. A közgyűlés jegyzőkönyvét aláírják az elnök, egy választmányi és az elnökség által kijelölt egy rendes tag.

Ügyvezető.

23. §. A választmány minden közgyűlésre ügyvezetőül a gyűlés helyének közelében lakó tagot választ, ki a gyűlés tartamára a választmányba, mint annak tagja lép, s az elnök melletti helyet foglalja el. Az ügyvezetőnek választott tag neve a hazai kormánynak bejelentendő.

Választott bíróságok.

24. §. Az egyesületi viszonyokból keletkező perlekedések választott bíróság által döntendők el, mely célra a perlekedő tagok mindenike egy bírót nevez s ezek maguknak elnököt választanak, melyre nézve ha azok meg nem egyezhetnének, az ajánlottak közt sorshuzás fog dönteni. A választott bíróság ítélete ellen fellebbezésnek nincs helye.

Ha a perlekedő tagok valamelyike bírót nem választana, a perkérdés fölött sommás szóbeli eljárás utján, az egyesület által választandó rendes bíróság dönt.

Az egyesület föloszlása.

25. §. Ha az egyesület föl akarna oszolni e kérdést először csak ez egyesületi összes tagok egy harmadának jelenlétében tárgyalhatja, s a jelenlévők legalább két harmadának szavazata által döntheti el. Ha a főntebbi célból kitüzött első közgyűlésen legalább egyharmada a tagoknak nem jelent meg, ugy azon időtől számítva 3 hónap mulva e tárgyban uj közgyűlés hirdettetik, melyben a jelenlévők két harmada dönt.

Föloszlás esetében az alapítványi tőkék az alapítóknak vagy ezek jogutódaiknak szolgáltatnak ki. Az egyesületi vagyon többi része fölött a közgyűlés hazai célok javára intézkedik. Ebbeli határozatát a hazai kormánynak följelenti.

Ügyrend.

26. §. Az alapszabályokhoz alkalmazandó ügyrendet a választmány dolgozza ki s megerősítés végett a hazai kormányhoz fölterjeszti.

Gróf Keglevich Béla

elnök.

Bedő Albert

titkár.

Ezen alapszabályok a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi magy. kir. Minister 1867. jun 25-ről 2657. sz. a. kelt értesítése szerint Legfelsőbb-helyen jóváhagyattak.

Földjavítás.

Talajmélyítés.

Bár több ízben volt már a hazai szaklapokban ezen tárgyról szó, mégsem tartjuk a kérdés fontosságánál fogva feleslegesnek, az arra vonatkozó újabb tapasztalatokat és nézeteket, ha tán csak üdvös eszmecsere előidézése tekintetéből is, újra emlékeztetbe hozni.

Nem fogunk a dolognak nagy feneket keríteni, sem részletes kutatásokba ereszkedni, hanem az olvasottakat és tapasztaltakat néhány rövidke pontokba foglalva előadni.

1. A termőréteg vastagsága (mélysége) részint a talajnak eredeti képződése és geologiai fekvése, részint annak eddigi műveltetése és használata következtében — nem mindenütt egyforma.

Vagyis, a föld felületén élődött növények és állatoknak elkorhadt testrészeckéi, a korhany, nem terjednek minden talajban egy és ugyanazon mélységre. Néhol a termőréteg (televényes réteg) több öl vastagságú; a híres „fekete föld“ Oroszországban néhol oly sekély, hogy a legigénytelenebb gazdasági növények sem termesztethők rajta.

Nem mindig, de sok esetben lehet ezen lényeges hiányon az u. n. talajmélyítés által segíteni.

2. Értünk talajmélyítés alatt oly földjavítási eszközéseket, melyek által a talajnak (termelési czélokra elégtelen) vastagságú felrétege megfelelő módon öregbitetik, vagyis a termőréteg mélyebbitetik.

3. A talajmélyítéssel legtöbb esetben járó sok munka és nagy költség e következő fontos előnyök által térítettik vissza:

a) mélyítés által — kedvező talajminőséget téve fel — a talajnak gazdagsága és ereje fokoztatik ;

b) a talajnak felmelegedése, felszikkadása és légvevő képessége általa előmozdittatik ;

c) a nagyobb mélységig történő talajporhanyítás által a körlégnek üdvös behatása a talajban növeltetik, és előtte az eddig elzárt mélyebb rétegek is felnyittatnak ;

d) a gyökereknek erőteljesebb képződése, főképp mélyebb lehatolása könnyebbitetvén, ez által a talajnak alantabb fekvő, eddig tán meddő rétegei eredményes használatba — és a bennök lévő értékes tápanyagok forgalomba hozatnak ;

e) az altalajban gyakorta lappangó (mert a körlégtől eddig elrekesztett) növénykáros vegyek pél. savanyú korhany, gyeppvaslas a t. kártalanokká tétetnek ;

f) mindezek által pedig a miveleti növények természetese elősegittetik, fokoztatik és, mi főképp fontos: némileg biztosittatik is, a mennyiben t. i. a vetések kellő mélyítés által a szárazság, nedvesség, valamint kifagyás ellen jobban megovattak ;

g) a gabonának káros megdülése a mélyítés által legbiztosabban távoltartható ; végre

h) kártékony gyomok és rovarok szaporítása a mélyítés által szinte hathatósan akadályoztatik.

4. Az elszámlált tagadhatlan előnyök daczára, a talajmélyítést megsem lehet, vagy inkább nem tanácsos, mind en ü t t alkalmazni. A hol pedig keresztülvihető — ott is kellő vigyázattal és jobbára csak fokozatosan szabad végrehajtani.

5. A mélyítésnek lehetőségé és módja ugyan is főképp az altalajnak milyenségétől függ.

Midőn az altalaj például -- igen sekély termőréteg mellett — szilárd kőszikla vagy meddő kőromból, törmelék, görgetegből áll akkor tulajdonképeni mélyítésről nem is lehet szó. Legföllebb lehetne ily esetben a sekély feltalajt más helyről hozandó termékeny földdel feltöltetni, mi azonban a mezei mivelésnél jobbára szerfelett költséges és csak egyes kivételes esetekben péld. kerteknél vagy szőlőknel (igen kedvező fekvésben) lehet eléggé jövedelmező.

6. Midőn valamely laza természetű sekély feltalaj egy köttött de vékony rétegen rajt fekszik, mely utóbbi szivóssága által amannak nyirkosságát némileg visszatartóztatja ; akkor ezen — ily esetekben igen hasznos réteget (mélyítés által) keresztül törni annyi

lenne, mint a felső, igen porhanyó rétegből lesiető nyirkosságnak a mélyebb rétegekbe még nagyobb útát nyitni s ez által a termőtalajt veszélyes kiszáritásnak kitenni. Itt tehát a mélyítés — feltéve hogy az elrekesztő szilárd réteg alatt ismét laza és terméketlen rétegek fekszenek — végképen tiltva van.

7. Ott hol a mélyítés, a nevezett körülmények miatt akadályozva vagy tiltva nincs — a gazda mindenek előtt következőket tartson szem előtt:

a) A nemes növények, kellő diszlésőkre, okvetlenül szelid talajt igényelnek, azaz olyant, mely egészséges televénynyel kellő arányban keverve és a körlégnek porhanyító meg termékenyítő befo-lyása által kellőleg elkészítve (szelidítve) van.

Mindezt az alsóbb — a közönséges szántási vonal alatt fekvő — talajrétegekről mondani nem igen lehet. Ezek ugyanis a felettők fekvő rétegek sulya által összenyomatva — kemények, szilárdak. Az éltető televény pedig csak kevés kedvező fekvésekben ereszkedik nagyobb mélységre. Az alsóbb rétegek — altalaj — tehát többé kevésbé kemény és nyers u. n. holttalajt képeznek. Ha az ilyen holt talaj egyszerre nagyobb mértékben kevertetik (péld. mélyebb szántás által) az eddigi felső rétegbe, akkor azt a vetések igen megfogják sinleni; sőt a talaj könnyen hosszabb időre fogna megromolni.

8. Hogy talajmélyítés által vetéseinket ne veszélyeztessük, sőt földeinket valóban javítsuk, szükséges: a) a körlégnek útát nyitni az eddig elrekesztett altalajba — megfelelő, tehát mély porhanyítás által.

b) ott, hol az altalajban televény hiányzik, ezt szerves trágya által (főkép marhatrágyával) kellő mértékben pótolni.

Minél jobb (porhanyóbb és televényesebb) már természeténél fogva az altalaj, vagy pedig minél több jó trágya áll rendelkezésre a holt talaj javítására: annál többet szabad belőle egyszerre a felső talajhoz (eddigi termőréteghez) keverni, tehát a talaj mélyítést annál gyorsabban keresztül vezetni; ellenkező esetekben csak lassú és óvatos fokozatban.

9. A különleges eljárás a mondottak alapján a helybeli körülmények szerint lesz meghatározandó.

Legegyszerűbb eljárás ez: közönséges ekével lehetőleg mély barázda huzatik s ebbn közvetlenül turo-ekével a barázda feneke még 4—6 hüvelykre felporhanyítatik.

Ezen eljárás különösen jó hatású a nagyon kemény, nedvességben bővelkedő, átnemeresztő altalajoknál; és ha több évben át ismételtetik, úgy az eddigi nyers altalajnak szelidülését — minden további segédeszköz hozzájárulása nélkül — tetemesen előmozdítja. Emellett pedig, a 6-ik pontban jelölt esetek kivételével, minden káros következmény nélkül alkalmazható.

10. Egy másik módja a mélyítésnek abban áll, hogy az alsó, eddig még nem mivelte réteg fölemeltetik és a felső (már mivelés alatt lévő) réteggel jól megkevertetik. Ezen mód, czélszerűen keresztülvezetve, minden esetre hathatósabb az előbbinél, de nagyobb óvatosságot és illetőleg több trágyát igényel. Történhetik pedig többféle módon:

a) u. n. mélyítő eke által, mely a közönséges (főképe lengő) eke mintájára, de szilárdabban és nagyobb méreteken szerkesztve lévén, a talajt a rendesnél nagyobb mélységre, 10—15 hüvelykre, felszántani képes;

b) két egymás után járó közönséges eke által: akép, hogy az első eke által készített barázdát, a második még néhány hüvelykre mélyebben felemeli;

c) szántással összekapcsolt ásás által, olyformán, hogy a közönséges ekével kiemelt barázdában bizonyos számú munkás (12—14 minden eke után) a földet a barázda fenekén 4—8"-re ásóval kiemelve és az eke által felhányt hanttra veti.

11. Minél kevésbé alkalmas az altalaj a feltalajjal való rögtöni s nagyobb mértékbeni keveredésre, annál kevesebbet szabad belőle kezdetben egyszerre kiemelni; ilyenkor tehát minden évben csak 1, legföllebb 2 hüvelykkel szabad a szántással mélyebbre menni

Kedvező természetű altalajnál, péld. jó, szelid, vályogos, vagy televényes rétegeknél — milyenek sok áramlási helyeken találatnak — a mélyítéssel gyorsabban és könnyebben lehet előhaladni.

12. Kevésbé kedvező helyeken csak akkor szabad a mélyítéssel bátrabban előhaladni midőn elegendő jó marhatrágya, vagy csontliszt, mész, guanó s más effélék jutányos áron rendelkezésre, állnak.

Az őszszel kiemelt nyers földnek kupacokba — edző mészszel, marhatrágyával vagy jó korhanyával keverve — rakatása és a téli fagynak való kitevése a kívánt szelidülést (érlelést) tetemesen előmozdítja; de költség tekintetéből jobbára csak egyes kisebb föld darabokon alkalmazható.

13. A bármely módon eszközzendő mélyítést — a tél kedvező

befolyásának megnyerése végett ősszel kell teljesíteni, ugyan akkor, vagy még a tél folytán a kellő trágyát is felhordani.

14. Történt mélyítés után első vetésnek legezélszerűbben és legbiztosabban kapás növények választatnak; ezek ugyanis mélyebben hatolván gyökereikkel legjobban hasznukra fordíthatják az alászántott régi termőréteget; azon kívül a tenyészetők ideje alatt ismételve történő mívelés által a körlég üdvös befolyását is tetemesen elősegítik.

15. Mindenütt végre, hol a talaj, alsóbb rétegeiben terjedő nedvességben szenved — a mélyítést csak a feles nedvességnek lecsapolása, különösen pedig alagsövek általi sikeres elvezetése után lehet jó eredménnyel keresztül vezetni. S. P.

Erdőszeti viszonyok az osztrák birodalomban.*)

Az osztrák birodalom erdős területei egészben 3146.7 □ mfdet foglalnak el, miből a magyar tartományokra 1533.6 □ mfd esik. Az egész földterületből a cseh- és lengyel tartományokban 30, az alpesi tartományokban 39, a magyar korona területén 31 százalék az erdőkre esik. Az összes erdőkből 1863-ig, Feistmantel miniszteri tanácsos szerint, mintegy 13 százalék, azaz 407 □ mfd az állam birtokában volt; de ebből 30 □ mfd az államadósság fejében a nemzeti banknak adott át úgy, hogy a finanszminiszterium kezelése alatt csak 377 □ mfd volt. A horvát-slavon és bánási Végvidéken levő erdők, összesen 162.4 □ mfd, a hadügy-miniszterium által kezeltetnek, de tulajdonkép nem állami erdők. A nemzeti banknak lekötött erdők lassankint eladandók, s néhány mfd már el is adatott. A finanszminiszterium által kezelt erdőkből 101 □ mfd az alpesi tartományokban, 64.1 □ mfd Galicziában és Bukovinában és 3.8 □ mfd Csehországban van. — A finanszminiszterium által közzétett „Erlaeuterungen zum Staatsvoranschlage für die Finanzperiode 1864“ című munkában az állami erdők kiterjedése ekkép határoztatik meg: az egész birodalomban kamarai erdő 264.6 □ mfd, ehhez járul 86.7 □ mfd bányakincstári erdő, együtt 351.3 □ mfd. Ebből a magyar korona területére esik 174.3 □ mfd kamarai és koronai s 47.3 □ mfd bányakincstári, összesen 221.7 □ mfd. Azonkívül a nemzeti banknak el

*) Hunfalvy János e című munkájából „Az osztrák birodalom rövid statisztikája, külön tekintettel a magyar államra. Pest 1867.“